

Den leende generalen ler inte mer

Indonesiens exdiktator, general Haji Muhammad Suharto, beskrevs i massmedia under sin glänsande makt-karriär ofta som den leende generalen, eftersom han ofta log. Suharto togs in på det statliga oljebolaget Pertamina's sjukhus i Jakarta den 4 januari 2008. Han hade blodbrist, lågt blodtryck och flera organ i hans kropp fungerade inte. Trots att han vårdades av läkare kunde de inte rädda hans liv. Söndagen den 27 januari, kl. 13:10 lokal tid avled han.

Suharto föddes den 8 juni 1921 i byn Kemusu Argamulya nära staden Yogyakarta på centrala Java. Hans föräldrar skilde sig när han var två år gammal. Därför tog släktingar i byn hand om honom. Efter att ha gått ut mellanstadiet och en religiös skola arbetade han en tid i byns bank.

Militär karriär

Den första juni 1940 skrev Suharto in sig i den nederländska kolonialarmén (KNIL). Han fick militär utbildning i Gombong och befordrades till sergeant. När den japanska armén ockuperade Indonesien under andra världskriget gick han över till Heiho, den japanska armén för indoneser, och befordrades till kapten. När Indonesien proklamerade sin självständighet den 17 augusti 1945 anslöt han sig till den nyproklamerade statens armé, i vilken han blev överste. Efter självständigheten hade Suharto olika höga befattningar inom den indonesiska armén - från bataljonschef, divisionschef och militärattaché i Tyskland till chef för generalstabens strategiska kommando. Den 19 december 1961 deklarerade den dåvarande presidenten Sukarno i Yogyakarta Operation Trikora och samtidigt utsåg han general-löjtnant Suharto till befälhavare för att genomföra denna militära operation. Syftet med den var att befria Väst-papua som då fortfarande styredes av Nederländerna.

Statskuppen 1965

Natten mellan den 30 september och första oktober 1965 gjorde några militärer ur presidentpalatsets bevakningsenhet Tjakrabirawa en operation som avsåg att skydda staten och president Sukarno mot en statskupp av det så kallade generalernas råd. Inom några dagar hade statskuppen slagits ned av trupper ledda av general Suharto.

Suharto blev en mycket viktig figur i kampen om statsmakten. Med hjälp av vissa muslimska organisationer gjorde militären massarresteringar och dödade medlemmar av eller misstänkta sympatisörer med det indonesiska kommunistpartiet och alla dess systerorganisationer. Uppskattningar av antalet dödsoffer överstiger en miljon människor. Hundratusentals människor spärrades in i fängelser och koncentrationsläger runt om i landet för mer än tio år utan några rättsliga processer som bevisade deras brott mot landets lagar och förordningar.

Ett läger som var mycket känt internationellt låg på ön Buru på Moluckerna. Där spärrades tusentals politiska fångar in. Den engelske filosofen Bertrand Russel beskrev massdödandet och massarresteringarna i Indonesien som "det näst största brottet mot mänskligheten under vårt århundrade".

President och ekonomisk utveckling

Genom de så kallade 11 mars-instruktionerna 1966 överlämnade president Sukarno sina maktbefogenheter till general Suharto. Suharto förblev Indonesiens president i 32 år.

Suhartos administration dominerades av officerare. Enorma utländska investeringar flödade in, huvudsakligen för att utvinna landets naturtillgångar.

Indonesien fick också bättre tillgång utländska krediter. För att bistå Suhartos militärregim bildades ett särskilt internationellt organ benämnt Inter-Governmental Group on Indonesia (IGGI) bestående av Världsbanken, Internationella valutafonden och en rad industriländer. Krediter från IGGI gavs först 1967 - ungefär 380 miljoner dollar. Därefter växte beloppen till mellan fyra och fem miljarder dollar årligen. I början såg det ut som att landet skulle utvecklas mycket snabbt: BNP steg kraftigt. Vissa bedömare förespände att Indonesien snart skulle bli en tigerekonomi som Sydkorea, Taiwan, Hongkong och Singapore.

Nepotism och korruption

Under 1970-talet var Indonesien den största producenten och exportören av olja öster om persiska viken. Olje- och gasinkomsterna svarade för en stor del av den årliga statsbudgeten, men på grund av utbredd nepotism och korruption försvann en del av inkomsterna. Ett exempel är att under oljekrisen i mitten av 1970-talet, när alla oljebolag i världen uppvisade enorma vinster, så var det bara det statliga indonesiska oljebolaget Pertamina som hamnade i en konkurssituation - det gick med 10 miljarder dollar i förlust. Inga för förlusten ansvariga ställdes inför rätta.

Suhartos fru (Siti Hatinah) fick smeknamnet Madame Fiffy, som betyder fifty-fifty. Det sägs att för varje investering i nästan vilken projekt som helst krävde hon 50% av den som hade investerat. Inte bara frun utan också deras sex barn var involverade i olika verksamheter. Listan över deras affärsverksamheter är mycket lång. I listan över korrumpierande statsöverhuvuden utgiven av FN-organet Stolen Asset Recovery (StAR), daterad den 17 september 2007, finns Suharto överst. Uppskattningarna av hans illegala inkomster från korruption som göms i olika banker runt om i världen uppgår till mellan 15 och 35 miljarder dollar.

Brott mot mänskliga rättigheter

Suhartos brott mot mänskliga rättigheter ägde inte bara rum i samband med statskuppen 1965 utan fortsatte under hela hans presidenttid. Brotten är bland annat bortrövanden och försvinnanden av politiska motståndare och människorättssaktivister i bland annat Java, Väst-papua och Aceh. Dessutom dödades ungefär 200.000 östtimoreser i samband med den indonesiska invasionen av Östtimor 1975.

Utmärkelser

Under sin tid som armégeneral och Indonesiens president fick Suharto många inhemska och utländska utmärkelser. Några av de utländska utmärkelserna är:

- The Raja of The Order of Sikatuna (Filippinerna)
- Grand Collier of The Order of Sheba (Etiopien)
- Grand Collier de l'Order National de l'Independence (Kambodja)
- The Most Auspicious Order of The Rajamitrabhorn (Thailand)
- Darjah Utama Seri Mahkota Negara (Malaysia)
- Order Van de Nederlandse Leeuw (Nederländerna)
- Sounderstute des Grosskreuzes (Tyskland)
- Grand Cordone (Italien)
- Grand Gordon Order de Leopold (Belgien)
- Grand Croix de Legion de Honneur (Frankrike)

- Grosser Stern des Ehrenzeichens Für Verdienste um die Republik Österreich
- Pahlavi Order (Iran)
- Grand Cordon of the Supreme Order of the Chrysanthemum (Japan)
- Honour Star Moogunghwa från Sydkoreas scoutorganisation
- Food and Agriculture Organization - Guldmedalj (21 Juli 1986)
- United Nations Population Award - (8 Juni 1989)
- United Nations Education, Scientific and Cultural Organization Avicennamedalj (19 Juni 1993)

Suhartos sista år

När ekonomin stagnerade väckte det stort missnöje bland befolkningen. Man började våga demonstrera i stora skaror mot Suhartos regim. Sedan kom Asiens finanskris. Den försvagade hans regim och den 21 maj 1998 avgick Suharto som landets president.

Han lämnade efter sig ett land med en enorm utlandsskuld på ungefär 230 miljarder dollar. Ekonomin befann sig nästan i en akut krisituation. Tidningen *The Telegraph* (London) skrev den 28 januari 2008 om Suhartos bortgång att han för sina landsmän kommer att bli ihågkommen som en av 1900-talets största mördare och tjuvar.

Hendrik Amahorseja

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.